

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ראש השנה

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיה.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תשנ"ט

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת ראש השנה

פ"א ארבעה ראשי שנים

גמ' ב. - ז.

א' בניסן ר"ה למלכים [ר' יוחנן - היקש מלכות שלמה ליצי"מ, ר' אלעזר - בחדש השני בשני (לירח מלכים)]

לזמן בשטרות [לרש"י - משום שלום מלכות]

בשנה שהמלך מת ומונין אחר תחתיו - מונין לזה או לזה

מינוי למלך לא מספיק אפי' במלך בן מלך

{ הוא סיחון הוא ערד הוא כנען ; הוא כורש הוא דרוש הוא ארתחשסתא - מלך כשר והחמיץ }

א' תשרי ר"ה למלכי אומות העולם חוץ ממלך כשר

בל תאחר - ת"ק - ג' רגלים [בחג המצות...הסוכות]

ר"ש - ג' רגלים כסדרן [חג הסוכות יתירא - זה אחרון]

ר"מ - רגל א' [אחר "ובאת שמה והבאתם שמה"]

ראב"י - ב' רגלים [במועדיכם]

ר' אלעזר בר"ש - סוכות [חג הסוכות יתירא - זה גורם]

לתנא בתרא - או ג' רגלים או שנה [כל הבכור]

עשה ברגל א' [ובאת שמה והבאתם שמה]

עולה, שלמים שהומם וחיללו על בהמה אחר - אין מצטרפין לראשון לשיעור בל תאחר [לא תאחר לשלמן - ולא חילופיו]

הקרבת לא נפסל בבל תאחר [היקש בכור למעשר שעבר שנתו, אותו (פיגול) בלא ירצה]

פסוק שני לבל תאחר - מוצא שפתיך תשמור ועשית - לעשה ול"ת וכפייה - בין איחור בהפרשה בין בהקטרה

אחר ג' רגלים עובר בבל תאחר בכל יום

אין ב"ת ליוורש [מעמך], וספק לר' זירא בהפטורים מן הראיה [אב"י - להחייבים בשמחה יש ב"ת, ולאב"י דאשה בעלה משמחה (לרש"י - בבגדים) אין ב"ת]

מונין "שנה" לבכור משראוי להרצאה (ח' ימים), ובע"מ מעיקרו - מלידתו

רש"י ב. - ו:

קבעו חכמים שנת המלך משום חשש שטר מוקדם - לרש"י - שאין הדיינין יודעין מתי עמד

לרש"י משמע דמספק תולין שטר כמוקדם

לרש"י - שטר מוקדם כמלוה ע"פ וגבי מבני חרי

צדקה שיחיו בני צדיק גמור - אם רגיל בכך

בני נח הוזהרו על משכב בהמה [לבשר אחד - שיוולדין]

לרש"י ז: כפשוטו משמע שעובר בבל תאחר כשנכנס רגל ג'

גמ' ז. - יב.

א' ניסן ר"ה א' לחדשים [ראשון לחדשי השנה - חודש שיש בו אביב, לחדש השביעי באספכם, פסוקים בזכרי' ואסתר]

ב' להפסקת השנה הקודמת להתעבר

ג' לתרומה חדשה מלשכה לכתחלה [עולת חדש בחדשו לחדשי השנה]

ד' וי"א לשכירת בית ל"שנה זו"

ר"ה למעשר בהמה - לר"מ א' אלול, לר"א ור"ש א' תשרי [מח' מתי לבשו כרים הצאן (מתעברות), עשר תעשר - כמעשר דגן - סמוך לגמרו או תשרי]

א' תשרי ר"ה א) למלכי אוה"ע לשטרות, ב) לתקופות ומולדות כר"א
ג) לדין (מראשית השנה עד סוף שנה) [בכסה - כי חק]
ד) לשמיטה [ג"ש ובשנה השביעית - מראשית שנה]
ה) ליובל כר' ישמעאל בריב"ב דמתחיל מר"ה [וקדשתם את שנת החמשים מתחלתה - ועד יו"כ לא נפטרינן ולא משתעבדינן]
ו) לערלה [ובשנה הרביעית - מראשית שנה]
ז) למעשר דגן וירקות
ח) לנודר "לשנה זו"

ר"י - רק שילוח מעכב "יובל" (להיות אסור בזריעה וקצירה), ר' יוסי - רק תקיעה מעכב, חכמים - שמיטת קרקעות, תקיעה, שילוח מעכבין [מח' על מה מוסב מיעוט ד"יובל היא"]
ר"ע - תוספת שביעית לפני [בחריש] (ומותר ליטע ל' יום לפני שביעית (לרש"י - לבד מימי קליטה)) ולאחרי (רש"י - איסור לקצור ספיחים שהביאו שליש בשביעית) [ובקציר תשבות]

ל' יום נחשב שנה ראשונה לערלה -
לר"מ ל' לקליטה ויום אחרון נחשב שנה [עולה לכאן ולכאן]
לר' אלעזר ל' נחשב שנה חוץ מקליטה (לת"ק - ל', לר"י - ג', לר"ש - י"ד ימים)
שנה ג' וד' נמשכות עד ט"ו בשבט [בשנה הרביעית ובשנה החמישית - ועדיין אסורה]
ר"א - בתשרי נברא העולם [תדשא, עץ פרי - מלאים], נולדו אברהם ויעקב [ירח האתנים], עתידין ליגאל [ג"ש שופר - שופר גדול]
ר' יהושע - בניסן נברא העולם [ותוציא הארץ דשא, עץ עושה פרי - מוציאים], נולדו האבות [חודש זיו - זיותני העולם (רש"י - אייר - כשנתחדש כבר נולדו, תקופת ניסן)], עתידין ליגאל [ליל שימורים]

להל' מונין שנות הדורות ובריאה כר"א, ותקופת החמה ולבנה כר' יהושע
{ בר"ה נפקדו שרה רחל חנה, יצא יוסף, בטלה עבודה במצרים; בפסח נולד יצחק }

גמ' יב: - טו:

אין מעשר שני בשלישית [שנת המעשר - רק א' - מעשר ראשון דהוקש לנחלה דאין לה הפסק, ובא הלוי - כל זמן שבא]

שנת מעשר תבואה וזיתים (רש"י - וענבים) משיביאו שליש [ר' יוחנן - ריה"ג - שנת השמטה בחג הסוכות - הביאו שליש בשביעית שקצירתן בחג עדיין אסור כשביעית (אף בעבודת קרקע), ר' יונתן בן יוסף - ועשת את התבואה לשלש השנים - לשליש]
לקטניות (אורז...) - מהשרשה לר"ש שזורי ורבנן, בתר גמר פרי לשמואל

שנת מעשר לירקות - לקיטה [שאני מגרנך ומיקבך - ריה"ג - דגדילין על מי השנה הבאה, ר"ע - דגדילין על כל מים (אף שאובין)]

לאילנות - מחנטה [רש"י - גדל כולה על שרף שלפני חנטה כמו מגרנך ומיקבך]
לר' נחמיה - אילן שפירותיו נלקטין כאחד (דקל, חרובין, בנות שוח) - בתר לקיטה למעשר לאתרוג - לר"ג ואבטולמוס בשם ה' זקנים - לקיטה למעשר [גדל על כל מים] וחנטה לשביעית; לר"א - חנטה לכל; לרבותינו באושא - לקיטה למעשר ולשביעית
חנט בשישית ונלקט בשביעית - לרבה פטור ממעשר [יד הכל ממשמשים],
לרב המנונא ור' יוחנן - חייב במעשר [רש"י - דפטורה מן הביעור]
(לרש"י למסקנא - מח' אליבא דאבטולמוס);
לר"ש - פטור ממעשר וביעור [בעי גדל ונלקט בחיוב],
וכן בשביעית לשמינית [רש"י - גזה"כ דביעור בשביעית כתיב ולא בשמינית]

שמואל - הלי' דאין בילה ביבש וא"א לעשר על חדש וישן מעורב, דלא כר"ש שזורי

שבט ר"ה לאילן [יצאו רוב גשמי שנה (לרש"י - מעתה זמן החנטה)]

רש"י יד. - יד:

מנע מים מירק בסוף, בטלה דעתו ולא פלוג והולכין בתור לקיטה
מחמיר כב' דעות הו"ל כסיל - לרש"י - שאינו יודע להבחין על מי לסמוך

גמ' טז. - כב.

ב' דינים לתבואה - פסח קודם זריעתה ופסח סמוך לקציר

גזר דין	נידונים	
הכל ביו"כ	הכל בר"ה	ר"מ -
כ"א בזמנו - רגלים ויו"כ	הכל בר"ה	ר"י -
כ"א בזמנו - רגלים ויו"כ	כ"א בזמנו - רגלים ור"ה	דב"ר ישמעאל, משנתנו -
	בכל יום	ר' יוסי -
	בכל שעה	ר' נתן -

לר' יצחק - צעקה מהני אחר גזר דין (ור' אלעזר חולק)
וכן צדקה, שינוי השם, שינוי מעשה וי"א שינוי מקום מקרעת גז"ד
ר' יוחנן - תשובה בציבור (ועשי"ת ביחיד) מקרעת גז"ד חוץ מיש עמו שבועה (כעון בית עלי
דמתכפר רק בתורה וגמ"ח)

{הביאו לפני עומר, שתי הלחם, נסכו לפני, ואמרו לפני בר"ה וכו';
לערכב השטן; דין דר"ה - רשה בתחלתה, באשר הוא שם;
ברגל - הקבלת פני רבו, יטהר עצמו; ג' ספרים נפתחים}

ב"ש - בינוניים יורדים לגיהנום (רש"י - שעה א') ועולין
ב"ה - ורב חסד (מח' אי כובש, נושא, מעביר ראשון) חוץ אם יש עון פושעי ישראל,
פושעים בגופן (לא מנח תפילין) - י"ב חודש ואפר תחת רגלי צדיקים,
מינין וכו' - לדורי דורות

{מעביר על מדותיו; י"ג מדות; כבני מרון ובסקירה אחת}

אין שלום (= יד עכו"ם תקיפה) ואין גזירת מלכות - ט' (לירי' - י"ז) תמוז, וצום גדלי',
וי' (לר"ש - ה') בטבת רשות - משא"כ ט' באב [הוכפלו צרות]

{ד' תעניות; מגילת תענית}

רב ור' חנינא כר' יוסי דבזה"ז מגילת תענית,

ר' יוחנן וריב"ל כר"מ דלא בטלה חוץ מחנוכה ופורים [דמפרסם ניסא (רש"י - החזיקו כשל תורה)]

כלי זכויות שניקבו והטיף אבר - ר"מ מטמא וחכמים מטהרים [רש"י - מח' אם הולך בתור מעמיד לחזור
לטומאה ישנה (לריב"א לחכמים טהורים דהו"ל כחרס דאינו חוזר), אי הו"ל כלי מתכות או ככלי זכויות
(מדברנן) דאבר לא כתיב, רבנו שמואל - אי חשיב סתימה מעלייתא]

לרבי יוצאין שלוחין על אדר שני [כרשב"ג וכו' סימאי דיתכן חסר\מלא]
ומשנתנו חולק [כת"ק ורב - אדר ראשון תמיד מלא]

לקהלא קדישא דירושלים - שני אדרין חסרין, לר' סימאי - או או, לרב - מלא וחסר עד שיוודע אחרת
עברוה לאלול [עולא - משום כימוש ירקות בבבל, וסירוח מתים ביו"כ סמוך לשבת, לר' אחא ב"ח - רק
משום מתים (נ"מ יו"ט סמוך לשבת דקבורה ע"י עממין)]

ריב"ל - מאיימין על עדים לצורך לעשות מלא, ולא לשקר לעשות חסר [כזה ראה וקדש] (לרש"י - חוץ
מניסן ותשרי)

לרב דימי מנהרדעא - הפוך - אין מאיימין לעשות מלא [מיחזי כשיקרא בשכולם רואים] ומאיימין
לעשות חסר, לרש"י חוץ מנראית הלבנה ישנה משחשיכה ליל ל' [הכל יודעים] לרבא לר' יוחנן,
אבל לר"ל מאיימין [יום אחר לילה במועדות נלמד ממצות - ושם רק אחר חצות לילה]

אבוה דר' שמלאי - א"א לקדש היום ר"ח - לרש"י - אם הישנה נראית בלילה